

Industrieweg, Heusden-Zolder

Programma van Maatregelen voor Nota

Auteur:

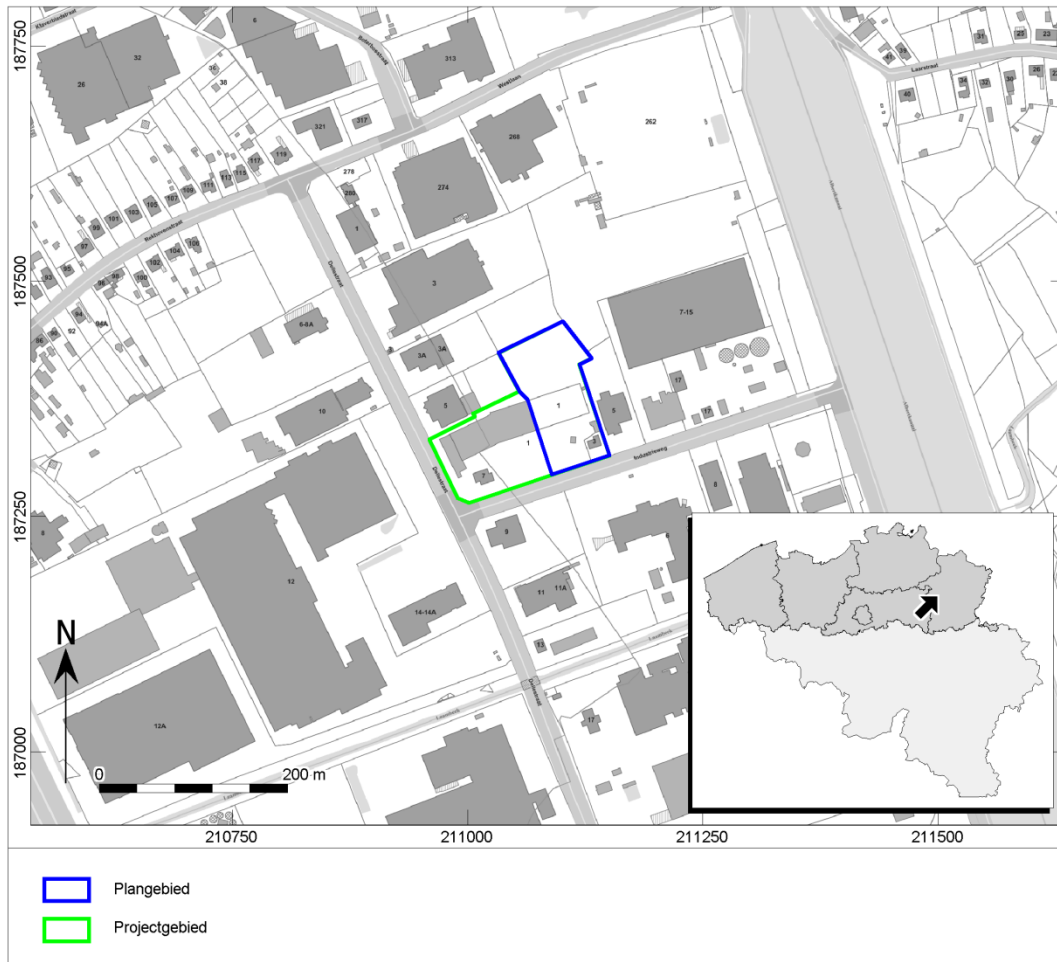
J. Van Bavel (bureauonderzoek, projectleidster)

Autorisatie:

X. Alma (OE/ERK/Archeoloog/2016/00094)

1 Inleiding

In opdracht heeft het Vlaams Erfgoed Centrum in juli 2018 een nota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Industrieweg, Heusden-Zolder (afb. 1). De nota bestaat uit een landschappelijk bodemonderzoek (prospectie zonder ingreep in de bodem) en is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen inplanting van een loods met aanhorigheden. De blauwe zone is het plangebied waarin de bodemingrepen zullen plaatsvinden. De groene zone is het projectgebied. In deze laatste zullen geen bodemingrepen plaatsvinden.



Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.

De nota volgt op een reeds bekrachtigde archeologienota, uitgevoerd door Van Bavel, J. en Alma, X in mei 2018.¹ De resultaten van het onderzoek en de te nemen maatregelen worden uitvoerig beschreven in hoofdstuk 1.1.2.

¹ Van Bavel, J. & X. Alma. Archeologienota 2018A290: Industriewege, Heusden-Zolder. Brugge, 2018.

2 Het vooronderzoek zonder of met ingreep in de bodem

2.1 Het uitgevoerde vooronderzoek

Afgeleid uit de reeds vermelde bekrachtigde archeologienota luidde het advies om in eerste instantie een archeologisch vervolgonderzoek in de vorm van een landschappelijk bodemonderzoek uit te voeren.

In juli 2018 heeft het landschappelijk bodemonderzoek plaatsgevonden. Het betreft 15 boringen.

Uit de resultaten van het uitgevoerde booronderzoek blijkt dat de verwachte oorspronkelijke bodem vrijwel ontbreekt binnen het plangebied. Er kan geen eenduidig basisprofiel voor het hele plangebied worden geconstrueerd. De bodemopbouw varieert zeer sterk, waarschijnlijk als gevolg van antropogene ingrepen tijdens de aanleg van het bedrijventerrein.

Binnen het plangebied zijn de volgende aardkundige hoofdeenheden aangetroffen:

- Opgebrachte zandgronden
- Organisch rijke plaggengronden
- Pleistocene dekzanden uit het Weichseliaan
- Tertiaire mariene zanden

In elke boring is een recent opgebracht grondpakket aangetroffen bestaande uit matig fijn (dek)zand, matig grof kleiig (Tertiair) zand of zelfs (tertiaire) klei. Deze opgebrachte lagen zullen zijn aangebracht tijdens de constructie van het bedrijventerrein waarvan het plangebied deel uit maakt en afkomstig zijn uit het tracé van het nabij gelegen Albertkanaal. Organisch rijke (opgebrachte) plaggenbodems zijn enkel aangetroffen binnen het zuidoostelijke deel van het plangebied in de boringen 3 en 6 langs de oostelijke plangrens.

In onderstaande tabel wordt per boring de dikte van het aangetroffen ophogingspakket aangeduid.

Ter plaatse van boring 1 ligt het ophogingspakket bestaande uit donkergeel zand met lichtgele vlekken direct op de C-horizont van het pleistocene dekzand. Een tussenliggende oorspronkelijke bodem ontbreekt hier volledig.

In boring 2 is sprake van een 110 cm dik ophogingspakket. In eerste instantie leek sprake te zijn van slechts 60 cm ophoging maar het aantreffen van een begraven Ap-horizont met houtskooldeeltjes tussen 110 en 145 cm –mv wijst op een ophoging van 110 cm met zowel oorspronkelijk dekzand als tertiair(e) zand en klei. Boring 3 betreft een boring waarin een recent ophogingspakket van 85 cm is aangetroffen met een onderliggende grijsbruine, organische rijke (plaggen)bodem tot 170 cm –mv. Deze rust op verspoelde tertiaire afzettingen met op 230 cm een overgang naar tertiaire mariene afzettingen in situ. Ter plaatse van boring 6 is onder de ophooglaag op 70 cm –mv een 50 cm dikke plaggenbodem (Aap) aangetroffen. Deze ligt op pleistocene dekzand. In de nabij gelegen boring 9 is onder het ophoogpakket op 115 cm een dunne A-horizont van slechts 15 cm dik aangetroffen. Deze ligt direct op de C-horizont bestaande uit verspoeld tertiair zand vergelijkbaar met laag tussen 170 en 230 cm –mv in boring 3. Op basis van deze bevindingen lijkt ter plaatse van de zuidoostelijke plangrens oorspronkelijk sprake te zijn geweest van een laagte die reeds tijdens de agrarische gebruiksfase van het plangebied gedeeltelijk is opgevuld en naderhand volledig is opgevuld tijdens de aanleg van het bedrijventerrein. De oorspronkelijk, ongeroerde bodem (C-horizont) bevindt zich hier echter buiten het bereik van de maximaal geplande verstoringdiepte van 115 cm –mv.

In de boringen 7, 8, 10, 11, 12, 13 en 15 zijn telkens recente ophogingspakketten aangetroffen met een dikte van 40 tot 60 cm (gemiddeld 56 cm). Deze bestaan uit matig fijn tot matig grof, bruingeel tot groenbruin (kleiig) zand. Het betreft opgebracht dekzand of eenduidig tertiair zand dat waar sprake is van kleiig zand. Ter plaatse van de boringen 9 en 10 kon de dikte van het ophoogpakket niet met zekerheid worden vastgesteld. Het ophoogpakket is hier mogelijk dikker gezien het onverwacht grindhoudende karakter van de vermeende tertiaire zandlagen. De ophogingslagen liggen hier direct op tertiair marien zand in situ; een oorspronkelijke tussenliggende holocene bodem ontbreekt volledig.

Resumerend kan worden vastgesteld dat de op basis van de bureaustudie verwachte oorspronkelijke (dek)zandbodems met een ijzer en/of humus B-horizont nergens meer voorkomen. Bodemkundig gezien is er enkel sprake van zandbodems zonder profielontwikkeling uitgezonderd de twee plaggenbodems. Echter ook onder deze plaggenbodems ontbreken de verwachte podzolhorizonten. De plaggenbodems betreffen waarschijnlijk een pre-industriële opvulling van een landschappelijke natte laagte langs de oostelijke plangrens. Het gehele plangebied is recent opgehoogd met zandpakketten die waarschijnlijk afkomstig zijn

uit het tracé van het Albertkanaal gezien de toepassing van tertiair zand. De ophoging varieert van minimaal 40 cm (noordelijke plangrens) tot maximaal 110 cm (zuidelijke plangrens). Het ophogingspakket ligt overal direct op de C-horizont bestaande uit overwegend tertiair marien zand.

Boring	Dikte ophogingspakket [cm]
1	90
2	110
3	85
6	70
7	60 (125)
8	60
9	115
10	50 (170)
11	60
12	60
13	60
15	40

2.2 Aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek is gebleken dat er mogelijk resten vanaf het Laat-Paleolithicum aanwezig kunnen zijn binnen het plangebied. Gezien de geconstateerde aantasting van het (verwachte) oorspronkelijke bodemprofiel, kan de verwachting (potentie) ten aanzien van resten uit het Laat-Paleolithicum en het Mesolithicum echter bijgesteld worden tot laag. De verwachting, in het bijzonder de potentie aan sporen en resten vanaf het Neolithicum tot en met de Middeleeuwen kan eveneens worden bijgesteld worden naar laag, hoewel de aanwezigheid van restanten van diepe sporen zoals waterputten niet kan worden uitgesloten. Eventuele resten bevinden zich dan onder een recente ophooglaag met een dikte van 40 tot maximaal 115 cm. Lokale diepere opgevulde verstoringen zijn echter niet uitgesloten.

De archeologische potentie van het plangebied is uitgezonderd de oorspronkelijke laagte langs de zuidoostelijke plangrens laag voor alle perioden, in het bijzonder het Laat-Paleolithicum en het Mesolithicum.

Geadviseerd wordt om in afwijking van het Programma van Maatregelen geen vervolgonderzoek meer uit te voeren naar archeologische resten, in het bijzonder steentijdvindplaatsen. Een eventuele uitzondering hierop vormt de zone langs de zuidoostelijke plangrens ter plaatse van de oorspronkelijke laagte indien hier dieper dan 120 cm –mv zal worden verstoord ten behoeve van de toekomstige bouwwerkzaamheden en waar onder de plaggenbodems agrarische grondbewerkingssporen uit de post-steentijdfase nog aanwezig zouden kunnen zijn.

3 Advies op basis van de resultaten

Op basis van deze gegevens wordt door het Vlaams Erfgoed Centrum geen verder onderzoek geadviseerd. De geplande werkzaamheden vormen geen bedreiging voor het bodemarchief. Er hoeft geen programma van maatregelen te worden opgesteld.

Ondanks het advies tot vrijgeven van het terrein, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.